

De Archeoloog

Archeologisch nieuwsoverzicht

jaargang 1, maart 2025

3 maart

Op Antarctica hebben onderzoekers het fossiel opgegraven van de oudste bekende moderne vogel, een vroege voorouder van eenden en ganzen, die op Antarctica leefde terwijl de Tyrannosaurus rex nog rondliep in Noord-Amerika.

<https://scientias.nl/fossiel-van-de-oudste-bekende-moderne-vogel-ontdekt-op-antarctica/>

5 maart

Een metaaldetectorzoeker heeft in een weiland bij het voormalige Klooster Claercamp, bij het dorp Rinsumageest in Friesland een pauselijk zegel uit de vijftiende eeuw gevonden. Het gaat om een zogenoemde bulla van paus Eugenius IV (1431-1447), waarmee pauselijke documenten werden bekrachtigd.

<https://historiek.net/pauselijk-zegel-uit-vijftiende-eeuw-ontdekt-in-friesland/172114/>

Archeologen hebben in het noorden van Tanzania werktuigen van bot ontdekt die 1,5 miljoen jaar geleden door voorouders van de mens zijn gemaakt. Het zijn daarmee verreweg de oudste bekende werktuigen die van bot zijn gemaakt.

<https://edition.cnn.com/2025/03/05/science/oldest-bone-tools-hominins/index.html>

In de oude Grieks-Romeinse stad van Aspendos in Zuid-Turkije ontdekten archeologen de aan elkaar passende stukken van een marmeren standbeeld van de godheid Hermes uit de 2^e tot 3^e eeuw n. Chr.

<https://www.thecollector.com/roman-hermes-statue-found-ancient-aspendos/>

7 maart

In Griekenland is een Duitse toerist betrapt met een antieke zuil in zijn koffer.

<https://www.hln.be/buitenland/duitse-toerist-in-griekenland-betrapt-met-antieke-zuil-in-koffer-dacht-dat-het-namaak-was~a020243b/>

Opgravingen in het centrum van Alphen aan den Rijn in de buurt van waar ooit een Romeins castellum lag, hebben weinig Romeinse vondsten opgeleverd. Het gaat om wat aardewerk en een greppel die mogelijk uit de Romeinse tijd komt.

<https://www.ad.nl/alphen-aan-den-rijn/op-zoek-naar-romeinse-schatten-daar-woonden-de-vrije-germanen-hierachter-de-beschaafde-romeinen~a6e68ea9/>

De gemeente Borger-Odoorn in Drenthe trekt 1 miljoen euro uit voor archeologisch onderzoek in Borger-West. De gemeente wil er 190 woningen bouwen, maar uit onderzoek bleek dat er resten uit de prehistorie in de grond zitten.

<https://www.rtvddrenthe.nl/nieuws/17287991/borger-odoorn-zet-1-miljoen-euro-opzij-voor-archeologisch-onderzoek-borger-west>

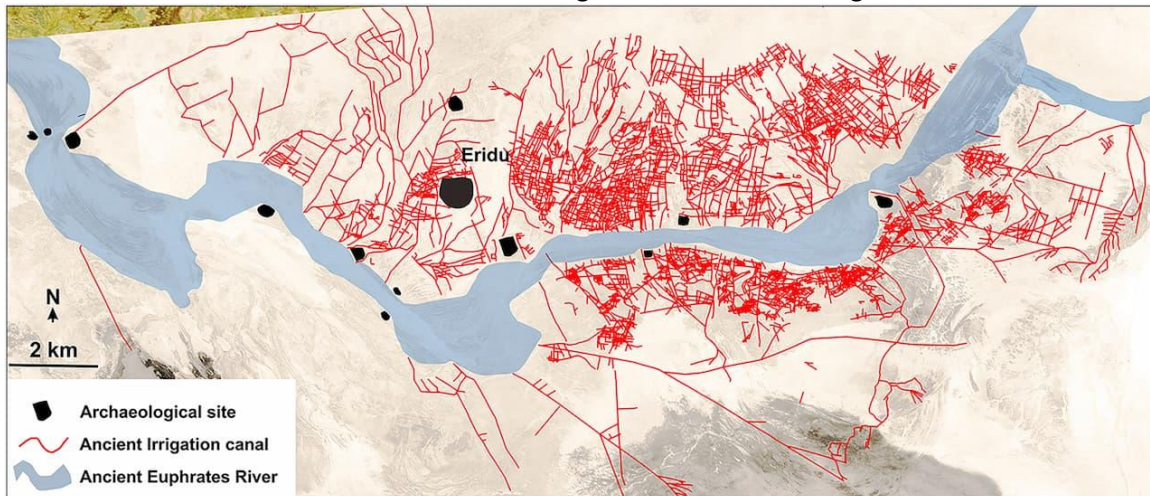
10 maart

Archeologen hebben 121 oude graven gevonden bij werkzaamheden rond de kerk van het net ten oosten van Brussel gelegen Erps-Kwerps in België. Een deel van de graven kan enkele honderden jaren oud zijn, omdat ze onder een kerk liggen die in de 19e eeuw is gebouwd.

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/03/10/graven-lichamen-botten-erps-kwerps-kortenbergh/>

Rond de restanten van Eridu in Zuid-Irak, de oudste stad van het oude Tweestromenland, hebben Iraakse archeologen 200 grote kanalen en meer dan 4000 kleinere in kaart gebracht. Deze waren verbonden met de Eufraat die in de oudheid langs de rond 5400 v.Chr. gestichte stad stroomde.

<https://www.labrujulaverde.com/en/2025/03/archaeologists-discover-a-network-of-more-than-4000-canals-and-700-farms-in-eridu-the-first-city-in-history-according-to-mesopotamian-sources/>

12 maart

Bij de archeologische begeleiding van rioleringswerkzaamheden in het Noord-Hollandse Stroet (gemeente Schagen) hebben archeologen een houten duiker (buis/koker die watergangen verbindt) ontdekt. Deze komt uit minstens 1819, omdat hij al op een kaart uit dat jaar is getekend.

<https://www.schagerdagblad.nl/gemeente/archeologisch-onderzoek-in-stroet-onthult-historisch-waterwerk>

In een grot in Sima del Elefante, in Noord-Spanje hebben archeologen een deel van een gezicht gevonden van een mens die tussen de 1,1 en 1,4 miljoen jaar geleden in Europa leefde. Het gaat om een mensensoort die lijkt op de homo erectus, maar niet helemaal binnen deze soort past. Het is het oudste, goed uitziende fossiel van een vroege mens in West-Europa.

<https://nos.nl/artikel/2559259-oudste-menselijke-gezicht-van-europa-gevonden-1-1-tot-1-4-miljoen-jaar-oud>

13 maart

Met de tentoonstelling 'Boven het maaiveld' laat het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) deze zomer ruim 500 vondsten zien van ruim 200 vindplaatsen in Nederland en het Caribisch gebied. het is een terugblik op 25 jaar archeologisch onderzoek.

<https://historiek.net/rmo-toont-bijzondere-vondsten-uit-kwart-eeuw-nederlandse-archeologie/172396/>

Bij opgravingen op de Neude in Utrecht hebben archeologen een vroeg 16^e-eeuwse waterput blootgelegd. De waterput is al weer 'herbegraven'. De put kan ongestoord in de grond blijven zitten en is niet verder onderzocht. Misschien wordt de waterput nog gevisualiseerd in de bestrating of zichtbaar gemaakt met een glazen plaat eroverheen. Hopelijk blijft het niet bij een belofte, want er wordt veel te weinig erfgoed op zo'n manier in beeld gebracht in Nederland. Binnenkort verschijnt er op de site van de gemeente Utrecht een 3D-simulatie van de bijzondere vondst.

<https://www.rtvutrecht.nl/amp/nieuws/3865336/waterput-neude-alweer-onder-de-grond-wat-gebeurt-ermee>

Uit de resultaten van grondboringen die zijn gedaan tijdens een opgraving rond de Sint-Baafskathedraal in Gent in 2022 blijkt de lange geschiedenis van die plek. De eerste mensen kwamen er in het neolithicum rond 3500 jaar v.Chr. Het gebied werd waarschijnlijk in de ijzertijd rond 1000 v.Chr. bedekt met een dikke laag stuifzand. In de Romeinse tijd verscheen er de eerste nederzetting. Deze groeide vanaf de 10e eeuw uit tot de stad Gent.

<https://www.msn.com/nl-be/nieuws/other/unieke-bodemstalen-uit-gent-onthullen-18-000-jaar-geschiedenis-van-ijzige-steppe-tot-middeleeuwse-metropool/ar-AA1AOctI>

14 maart

Uit een analyse van oud menselijk botmateriaal uit België en Slovenië van de Belgische onderzoeker Boonants blijkt dat het dieet van mensen door de eeuwen heen sterk veranderde. Hij onderzocht het bot op de hoeveelheid en samenstelling van het element strontium. Mensen nemen strontium via voeding in hun lichaam op, zodat sporen ervan in menselijke botten inzicht geeft in het eetpatroon en de herkomst van voedsel.

<https://historiek.net/veranderingen-in-dieet-zichtbaar-in-oude-botresten/172402/>

Tijdens een opgraving aan de Vlijmensedijk in Vlijmen zijn sporen uit de Romeinse tijd en late middeleeuwen gevonden. Resten van veel waterputten en paalkuilen laten zien dat er houten boerderijen en schuren moeten hebben gestaan, waarschijnlijk tussen ongeveer 1000 en 1400 n.Chr. Bij de sporen uit de Romeinse tijd gaat het onder andere mogelijk om een houten gebouw. In totaal deden de archeologen er tussen de 1000 en 2000 vondsten, waaronder een blauwe Romeinse meloenkraal en Romeinse leren schoenzooltjes.

▲ Een unieke vondst voor projectleider Juliette de Winter: een meloenkraal uit het Romeinse tijdperk © Marc Bobbaas

▲ Een leren kinderschoonje uit het Romeinse tijdperk © Marc Bobbaas

<https://www.rivierenland-radio.nl/nieuws/open-dag-opgraving-vlijmense-dijk-dinsdagmiddag-18-maart-om-14-00-uur>

zie ook: <https://www.bd.nl/heusden/romeinse-kralen-en-schoenzooltjes-in-vlijmen-deze-is-blauw-zoiets-heb-ik-nog-nooit-eerder-gevonden~a0d01edb/>

17 maart

Een Keltische muntschat van 70.000 zilveren munten uit de 1e eeuw v.Chr. die in 2012 werd gevonden op het kanaaleiland Jersey is daar waarschijnlijk niet verstoppt voor de Romeinen. Het gaat eerder om offers aan de goden.

© Jersey Heritage /SWNS.COM

<https://historianet.nl/cultuur/archeologie/nu-weten-we-meer-daarom-werd-s-werelds-grootste-keltische-muntschat-op-een-eilandje-verborgen>

Bij graafwerkzaamheden bij Antwerpen hebben archeologen resten van een grote, eind 19^e-eeuwse uitwateringssluuis gevonden die hoorde bij het een in 1910 vernietigde fort het Noordkasteel.

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20250317_96079935

Museum De Zwarte Tulp heeft archeologische vondsten die in 1985 zijn opgegraven bij kasteel Teylingen na 40 jaar teruggegeven aan Kasteel Teylingen in Voorhout. Stichting Beheer Kasteel Teylingen had de vondsten toen aan het museum in Lisse gegeven om tentoon te stellen, maar na 40 jaar heeft de stichting er zelf plek voor.

<https://www.bollenstreekomroep.nl/museum-de-zwarte-tulp-geeft-archeologische-vondsten-na-40-jaar-weer-terug-aan-kasteel-teylingen/>

19 maart

Vanwege de bouw van de woontoren RottaNova in Rotterdam moet een groot deel van een middeleeuwse sluismuur worden verwijderd. De 19 meter lange en 3 meter hoge natuurstenen muur uit de 15^e-eeuw werd gevonden bij opgravingen die voorafgingen aan de bouw van de woontoren. De muur hoorde bij een sluisvliet, een afvoer voor water buiten de dijk naar de Maas. Alleen de onderste meter van de muur kan blijven zitten. Archeologen hopen op het natuursteen 'steenhouwersmerken' te vinden die meer zeggen over de herkomst van het natuursteen, waarvan al bekend is dat het uit België kwam.

<https://www.rotterdam.nl/middeleeuwse-sluismuur-bij-markthal-steen-voor-steen-uit-bodem-verwijderd>

Wijkbewoners hebben bij opgravingen vorig jaar juni in de Ruwaard in Oss 717 voorwerpen gevonden met een gewicht van in totaal bijna 30 kilo. Deze zijn nu te bewonderen in wijkcentrum De Haard in Oss. De vondsten hebben te maken met boerderijen die op de plek van de wijk Ruwaard stonden, voordat die werd gebouwd.

<https://dtvnieuws.nl/nieuws/artikel/archeologische-speurtocht-in-de-ruwaard-levert-honderden-vondsten-op>

Bij opgravingen in Riemst in België hebben archeologen vorige week 4 menselijke skeletten uit de 18e eeuw gevonden. Deze lagen in een gebied waar op 2 juli 1747 de Slag van Lafelt plaatsvond. Verder ontdekten de archeologen handgevormd aardewerk uit mogelijk de ijzertijd, 7000 jaar oude neolithische sporen en een verdwenen oude veldweg.

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/03/18/riemst-archeologisch-onderzoek-skeletten/>

20 maart

Archeologen hebben in Heesch in Noord-Brabant sporen van een Romeinse boerderij met waterput gevonden.

<https://www.bd.nl/oss/terug-naar-romeinse-tijd-resten-boerderij-en-waterput-gevonden-tijdens-voorbereiding-woonproject~a01dcce3/>

21 maart

Tijdens wegwerkzaamheden in het Vlaamse Velzeke hebben archeologen bijzondere vondsten uit de Romeinse tijd gedaan. Ze ontdekten meer dan 700 archeologische sporen waaronder enkele offerkuilen en een Romeinse weg en vele voorwerpen, zoals een volledige bronzen schaal, en ring met een gemsteen met daarop de god Mercurius en 33 complete drinkbekers. Ook vonden ze een volledig skelet van een hond. Gezien de vindplaats kan de hond zijn geofferd als bouwoffer.

<https://www.nuus.be/2025/03/21/romeinse-schatten-gevonden-tijdens-wegenwerken-in-velzeke/>

In Winschoten hebben archeologen sporen van een middeleeuwse boerderij of bijgebouw ontdekt uit de periode 1300 tot 1400 n.Chr.

<https://dvh.nl/groningen/oldambt/Middeleeuwse-boerderij-in-hartje-Winschoten-45912613.html>

Bij de renovatie van een plein in Dokkum hebben archeologen resten van een brug gevonden uit waarschijnlijk de 16e of 17e eeuw.

<https://www.rtvnof.nl/video-historische-brug-uit-de-16de-eeuw-opgedoken-tijdens-renovatie-sonnemaplein/695623/>

24 maart

Archeologen hebben bij de voorbereidingen voor een nieuwbouwwijk in het Zuid-Hollandse Brielle gebruiksaardewerk, dierlijk bot, bouw materiaal, leer, glas en metaal opgegraven. De meest bijzondere vondst zijn de overblijfselen van 81 nonnen op de plek van een nonnenbegraafplaats uit de 15e en 16e eeuw. Op de plek van de nieuwbouwwijk stond ooit een nonnenklooster dat na 1582 een ziekenhuis werd voor leprapatiënten.

<https://www.rijnmond.nl/nieuws/1986256/in-deze-wijk-in-aanbouw-vonden-81-nonnen-met-sobere-levensstijl-ooit-hun-laatste-rust>

Voor het negende jaar op rij staat de Faculteit Archeologie van de Universiteit Leiden in de top tien van archeologische instituten wereldwijd. De faculteit is zelfs gestegen van plek 5 in 2024 naar plek 4 dit jaar.

<https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2025/03/faculteit-archeologie-staat-op-4e-plaats-in-q-world-university-ranking>

Bij een opgraving in Borculo in Gelderland hebben archeologen een gracht gevonden die misschien hoorde bij een voorganger van kasteel Hof te Borculo. Ook ontdekten ze prehistorische (paal)kuilen.

<https://www.nieuwsuitberkelland.nl/2025/03/archeologisch-bureau-transect-doet-mooie-opgraving-in-borculo/>

In Ieper in België hebben archeologen resten van een 'motte' gevonden die tot ca. 1130 een verblijfplaats was voor de graven van Vlaanderen. Het gaat om een gracht met daarbinnen een kunstmatige heuvel waarop een kasteeltoren stond met een verdedigingsmuur rond de heuvel.

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/03/22/archeologen-leggen-middeleeuwse-motte-bloot-ieper/>

25 maart

Britse archeologen blijken in 2022 een grote metaalschat uit de ijzertijd te hebben blootgelegd bij Melsonby in Yorkshire in het VK. Een metaaldetectorzoeker ontdekte de schat eind 2021. Het gaat om meer dan 800 voorwerpen uit de 1^e eeuw n.Chr., waaronder bronzen ketels, paardenharnassen, siersperen en onderdelen van wagens en strijdagens. De schat behoorde bijna zeker toe aan de Brigantes, een Keltische stam die voor de komst van de Romeinen het grootste deel van Noord- en een belangrijk deel van Midden-Engeland beheerste. Veel van het materiaal is verbrand, wat erop kan wijzen dat het misschien deel was van een brandstapel voor een rijke Kelt voordat het in een greppel werd gegooid.

<https://www.countryfile.com/prehistoric/melsonby-hoard-north-yorkshire>

Paleontologen hebben in de Gobiwoestijn in Mongolië resten van een tot nu toe onbekende dinosaurussoort ontdekt. Deze *Duonychus tsogtbaatari* die zo'n 90 miljoen jaar geleden leefde, had twee enorme klauwen en een wat bizar uiterlijk.

<https://nos.nl/artikel/2561130-bizarre-tweeklauwige-dinosaurus-ontdekt-in-mongolie>

Volgens archeologen zijn Europese jager-verzamelaars in het neolithicum de Straat van Gibraltar overgestoken naar Noord-Afrika. Dit zou blijken uit de vondst van 9 skeletten in Tunesië, Algerije en Marokko.

<https://www.bladna.nl/archeologen-ongelooflijke-ontdekking-marokko,61935.html>

In de buurt van de beroemde piramiden van Gizeh is het nieuwe Grote Egyptische Museum open gegaan. Het enorme gebouw is het grootste museum ter wereld gewijd aan één enkele cultuur.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2025/03/25/goden-sfinxen-en-alles-van-toetanchamon-het-nieuwe-gem-in-egypte-is-wereldwijd-grootste-museum-over-een-cultuur-a4887596>

Tip! De gemeente Oss en de Universiteit Leiden hebben het jubileumboek 'De bijzondere archeologie van Oss' gepubliceerd. Je kunt het via de link online lezen en downloaden.

<https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2025/03/jubileumboek-de-bijzondere-archeologie-van-oss-verschenen>

26 maart

Uitgebreid artikel over de opgraving in Brielle waarbij onder andere de graven van 81 nonnen (augustinessen) zijn gevonden. De archeologen hebben er ook ijzertijd-aardewerk ontdekt, wat volgens hen kan wijzen op een naburige nederzetting uit die periode.

<https://www.weekbladwestvoorne.nl/nieuws/algemeen/208774/archeologische-vondsten-bij-nieuwbouwwijk-twee-getuigen>

De politie heeft vanochtend een woning en een bedrijfspand in Heerhugowaard doorzocht op zoek naar sporen van de kunstroof uit het Drents Museum. Helaas troffen ze er de gouden helm en armbanden niet aan.

<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/347025/opnieuw-panden-in-heerhugowaard-doorzocht-in-zoektocht-naar-geroofde-kunstschaten>

27 maart

Archeologische vondsten die eerder dit jaar zijn gedaan op het Spuiplein in Den Haag worden niet permanent zichtbaar gemaakt voor het publiek. De Haagse Stadspartij had dit gevraagd, maar volgens het college van burgemeester en wethouders kan het niet.

<https://voorburgsdagblad.nl/den%20haag%20&%20regio/archeologische-vondstenspuiplein-niet-permanent-zichtbaar>

Bij een 2200 jaar oude piramide-vormige structuur in Israël nabij de Dode Zee hebben archeologen bronzen munten, in het Oud-Grieks geschreven papyrusdocumenten, wapens, manden, kralen en stukken stof ontdekt.

https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20250327_95867321

28 maart

Tijdens proefsleuvenonderzoek bij de Kruiskerk in Burgum hebben archeologen op het terrein van een voormalig middeleeuws klooster bijzondere sporen gevonden.

<https://www.actiefonline.nl/nieuws/algemeen/64754/bijzondere-archeologische-sporen-gevonden-bij-kruiskerk-burgum>

Een door amateurarcheologen begin jaren negentig in de Maas bij Cuijk gevonden Romeinse sandaal gaat een half jaar naar het RMO in Leiden voor de tijdelijke expositie 'Boven het maaiveld'.

https://www.gelderlander.nl/land-van-cuijk/romeinse-schoen-van-cuijk-naar-rijksmuseum-van-oudheden-in-leiden~a10170c6/?cb=23fb9d95-d137-4976-b9d9-0057191ccdfd&auth_rd=1

Bij de verbreding van de A2 tussen de knooppunten Het Vonderen en Kerensheide zijn tussen Susteren en Holtum grafvelden uit de ijzertijd gevonden en resten van een Romeinse weg. Vlakbij die weg vonden de archeologen ook sporen van zes grote boerderijen en drie waterputten uit de Romeinse tijd. De opgravingen zijn nog niet afgerond.

<https://www.vmlnieuws.nl/echt-susteren/baakhoven-en-de-kamer-hotspots-in-archeologie-onderzoek-verbreding-a2/>

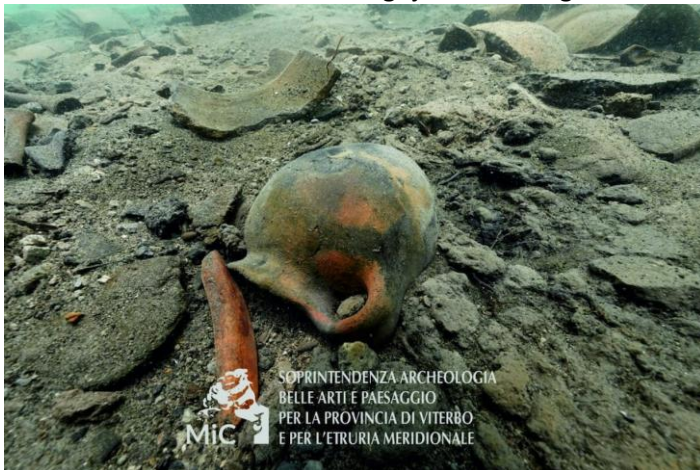
30 maart

Op de bodem van het kratermeer van Bolsena in midden-Italië liggen de rest van de zeer goed bewaarde nederzetting 'Gran Carro' die dateert uit de midden-bronstijd (ca. 15e eeuw v.Chr.) en vooral een bloeitijd had in de vroege ijzertijd (laat 10e tot vroeg 9e eeuw v.Chr.).

Na de ontdekking in 1959 hebben onderwaterarcheologen er meerdere malen onderzoek gedaan. Hieruit blijkt dat de nederzetting bestond uit een woongebied met paalwoningen en de cultusplaats 'Aiola', een aarden heuvel bedekt met stenen die nauw verbonden was met thermale bronnen in het meer. Er zijn ook aanwijzingen voor het gebruik van aardewerken muren, wat zeldzaam is voor die periode.

Op de plek van de nederzetting hebben archeologen voorraadpotten, versierde amforen, vazen en miniatuurkommen gevonden. Op sommige scherven staat mogelijk een primitief schrift. Naast keramiek zijn er ook veel bronzen voorwerpen opgegraven. In 2024 ontdekten de onderwaterarcheologen er een terracotta beeldje van mogelijk een vrouw en een terracotta paard. Het beeldje draagt zelfs de vingerafdrukken van de maker.

De nederzetting biedt een zeldzaam inkijkje in het leven tijdens de overgang van de bronstijd naar de ijzertijd in Zuid-Etrurië. De combinatie van woonstructuren, religieuze elementen en unieke vondsten maakt Gran Carro tot een belangrijke archeologische site.

<https://www.labrujulaverde.com/en/2024/09/gran-carro-di-bolsena-the-submerged-bronze-age-site-whose-structures-were-burned-collapsed-and-rebuilt-repeatedly/>

31 maart

In de dorpskerk van Leermens in Groningen kunnen geïnteresseerden zaterdag 5 april van 14.00 tot 17.00 uur een wandfragment van een huis uit de Romeinse tijd zien. Archeologen vonden het stuk vlechtwerkwand bij opgravingen na de sloop van een woning vanwege aardbevingsschade. Ook kunnen de bezoekers onder andere een Romeinse spijnschijf en een zeldzame glazen Viking-ring bewonderen.

<https://www.ommelanden.info/nieuws/algemeen/96127/unieke-romeinse-vondst-te-zien-in-kerk-van-leermens>

Bij de zoektocht naar een Romeinse villa bij abdij Rolduc bij Kerkrade hebben de archeologen geen Romeinse funderingen gevonden maar twee crematie-urnen uit de ijzertijd. De zoektocht naar de villa gaat nog door.

<https://parkstadactueel.nl/2025/03/30/opgravingen-in-kerkrade-ijzertijd-urnen-en-de-zoektocht-naar-een-romeinse-villa/>

Tijdens de opgraving van een mottekasteel in Ieper hebben metaaldetectoristen van de vzw Metaalstrijd meer dan 270 metalen voorwerpen uit vooral de middeleeuwen gevonden. Een topvondst is een tinnen insigne van de beroemde Engelse bisschop Thomas Becket (foto: Amine Beldjoudi).

<https://www.hln.be/ieper/metaaldetectoristen-brengen-middeleeuwen-tot-leven-in-ieper-misschien-vonden-we-wel-de-sleutel-van-het-kasteel~aa3be542/>

Colofon

Teksten en redactie: Gabor Mooij

Contact: gabor@mooij.info

<https://www.mooij.info/de-archeoloog/>